

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-394-4-46>

Чечик Валентина, доцент, кандидат мистецтвознавства,
завідуюча кафедри ТІМ ХДАДМ

Паризькі адреси Вадима Меллера

Ключові слова: Вадим Меллер, український образотворчий авангард, французьке мистецтво 1910-х років, портрет, Салон Незалежних, Париж, Мюнхен.

Valentyna Chechyk, Associate Professor, PhD,
chief department of theory and history of art KhSADA. Kharkiv, Ukraine

Vadim Meller's addresses in Paris

Abstract. This study is dedicated to the early period abroad (1909–1914) of Vadym Meller's work and continues the author's research on the history of the Ukrainian visual avant-garde. The author attempted to biographically reconstruct the Parisian period, to clarify the genre, thematic, and stylistic landmarks of the master.

Key words: Vadym Meller, Ukrainian artistic avant-garde, French art of the 1910s, portrait, Salon of the Independents, Paris, Munich.

Це дослідження присвячене ранньому закордонному (1909–1914) періоду творчості Вадима Меллера і продовжує авторські наукові розвідки з історії образотворчого авангарду України. Твори цього періоду (мізерні за кількістю, здебільшого рисунки сангіною, олівцем, гуашшю) зберігаються в фондах НХМУ і приватних колекціях. Про один із них, паризький «Автопортрет» (1913), перша біограф і дослідниця творчості Меллера З. Кучеренко слушно зауважила, що в ньому ще неможливо передбачити недалеку метаморфозу в системі образного мислення художника. Втім, саме «паризькі адреси» насичують творчу біографію В. Меллера свідченнями про його неминучий вихід на межі абстрактного мистецтва, експерименти з кольором і формою наприкінці 1910-х рр. Достатньо було б зазначити встановлені сьогодні адреси проживання в Парижі: знаменитий “La Ruche” в пасажі Данциг, згодом ательє в не менш культових місцях на артистичній сцені Монпарнасу – будинку № 9 на rue Cambragne-Première і «Будинку для художників» архітектора Е. Моліні (7, rue Lebouvis).

Саме Париж В. Меллер назвав містом, у якому він відбувся як професійний художник. Париж вподобав 28-річного киянина. Навесні 1913 р. В. Меллер дебютував у Салоні Незалежних декоративним панно «Дві жінки» (у каталогу за № 2058) і був відзначений критикою. Складно встановити чіткі художні орієнтири «раннього» В. Меллера, але сміємо припустити, що його мистецтво ще не втратило зв'язку з образотворчою культурою Німеччини в її «мюнхенській версії», що еволюціонувала між 1908–1912-м роками від югендстилю до експресіонізму «Синього вершника». На користь цього свідчать відгуки паризької критики: одні підкреслили граничну декоративність фонів, відчуття краси форми та лінії, інші назвали киянина «живописним кузеном» В. Сіккерта

Section 2. Methods of teaching specialised disciplines in higher art education institutions and problems of contemporary art education

(засвоєння та переосмислення імпресіонізму також входило до мюнхенського югендстилю). Про декоративний дар В. Меллера та талант рисувальника залишив спогади Б. Терновець. Нагадаймо, як і більшість його однолітків, В. Меллер отримав ґрунтовну університетську освіту, одночасно беручи уроки живопису в художньому училищі. Після закінчення юридичного факультету Київського університету виїхав до Німеччини, навчався в Приватній школі Г. Кнірра та Мюнхенської академії мистецтв (1909–1912), наприкінці 1912 р. перебрався до Парижа. Каталоги паризьких Салону Незалежних (1913, 1914) та Салону Національного товариства витончених мистецтв (1914) вказують на інтерес художника до портретного жанру (серед них згадуваний в дослідженні З. Кучеренко живописний «Портрет матері» (за каталогом № 847), втрачений в горнилі Першої світової війни). Від вивчення природи, зримої тілесності, внутрішніх станів художник перейшов до питань побудови форми, її внутрішньої логіки, законів сучасної композиції, асоціативного мислення. Тож не дивно, що серед «паризьких адресів» Меллера значиться скульптурний клас А. Бурделя в Академії Гранд-Шомьєр. Учень О. Родена, прославлений автор «Геракла» (1909) і «Танцю» (1912) привабив художника «глибокими коректурами» робіт своїх учнів (що майже завжди супроводжувались захоплюючими лекціями з історії класичного і сучасного мистецтва).

Шлях В. Меллера до образотворчого і театрального авангарду не був стрімким, проте неблаганним. Перерваний війною паризький досвід осмислений Меллером і розгорнуто викладений в Доповіді «Про художню культуру» на диспуті 2-ї Звітної виставки Української академії мистецтв 1921 р., професором якої він став роком раніше.

